

LOGOPEDA

Na początku wiersz:

LOGOPEDIA

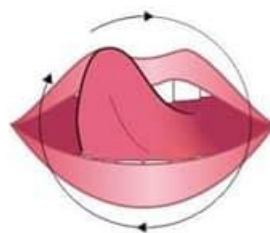
Logopedia to nie nuda,
Bo z języka czyni cuda.
Język biega, podskakuje
I literki odczytuje.

Ćwiczenia buzi i języka
To poważna gimnastyka.

Logopeda ćwiczy z nami
Nad głoskami, wyrazami,
Żeby „R” wibrowało,
Aby „SZ” zaszumiało,
Byśmy piękną mowę mieli
I wyraźnie mówić chcieli.

ZADANIA LOGOPEDY W PRZEDSZKOLU I SZKOLE

Do zadań logopedy w przedszkolu i szkole należy w szczególności:

- Diagnozowanie logopedyczne, czyli prowadzenie badań przesiewowych, aby ustalić stan mowy oraz poziom rozwoju językowego uczniów;
- Prowadzenie zajęć logopedycznych dla uczniów oraz w razie potrzeby konsultacji dla rodziców i nauczycieli w zakresie stymulacji rozwoju mowy uczniów i wyeliminowania zaburzeń;
- Podejmowanie działań profilaktycznych, wspierających redukcję zaburzeń komunikacji językowej we współpracy z rodzicami uczniów;
- Wspieranie nauczycieli i innych specjalistów w:
 - rozpoznawaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów w celu określenia mocnych stron, predyspozycji, zainteresowań i uzdolnień uczniów oraz przyczyn niepowodzeń edukacyjnych,
 - udzielaniu pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Podstawa prawna:

§ 25 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U., poz. 1591).

ZASADY ORGANIZACJI TERAPII LOGOPEDYCZNEJ W SZKOLE PODSTAWOWEJ IM. MARSZAŁKA JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO W OSTROWACH TUSZOWSKICH:

Terapia logopedyczna jest przeznaczona dla dzieci z grup przedszkolnych, grup rocznego obowiązkowego przygotowania przedszkolnego (0) oraz uczniów klas I-III. Terapię organizuje się dla dzieci z zaburzeniami kompetencji komunikacyjnych i zaburzeniami językowymi, które utrudniają naukę.

Decyzję o zakwalifikowaniu dziecka na terapię logopedyczną podejmuje logopeda po badaniu przesiewowym, uwzględniając informacje przekazywane wychowawców oraz dokumentację dziecka przedstawioną w szkole przez rodziców. Logopeda może poprosić rodzica o wykonanie badań dodatkowych (badania słuchu lub konsultacji z laryngologiem) w przypadku, kiedy podejrzewa, że u dziecka pojawiają się przeszkody do prowadzenia skutecznej terapii logopedycznej.

Nabór dziecka na zajęcia logopedyczne odbywa się każdego roku szkolnego. Za termin rozpoczęcia terapii przyjmuje się przełom września/października.

Terapię logopedyczną w szkole organizuje logopeda, który wyznacza termin rozpoczęcia zajęć oraz częstotliwość spotkań. W okresie ferii i dni wolnych od zajęć dydaktycznych, terapia logopedyczna nie jest prowadzona.

Zakończenie zajęć logopedycznych w danym roku szkolnym odbywa się zgodnie z terminem zakończenia obowiązkowych zajęć edukacyjnych.

Liczba uczestników zajęć wynosi od 1 do 4 dzieci.

Logopeda z każdym dzieckiem ćwiczy indywidualnie, czas ćwiczeń uzależniony jest od indywidualnych potrzeb i możliwości dziecka.

W terapii logopedycznej wybór metod jest uwarunkowany rodzajem zaburzenia. W zależności od charakteru trudności wykorzystuje się dostosowane do wieku i możliwości dziecka sposoby pracy terapeutycznej. Stosuje się metody, wynikające z konieczności realizowania zasady kompleksowego

oddziaływania. O wyborze metody pracy z dzieckiem decyduje logopeda, uwzględniając indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne dziecka.

Na skuteczność terapii logopedycznej mają wpływ:

- o rodzaj wady wymowy lub/i/ zaburzenia mowy,
- o sprawność umysłowa dziecka,
- o sprawność aparatu artykulacyjnego,
- o prawidłowa kompleksowa diagnoza,
- o systematyczność w uczęszczaniu na zajęcia logopedyczne i ćwiczenia z dzieckiem w domu,
- o wczesne rozpoczęcie terapii,
- o aktywny i świadomy udział zarówno rodzica jak i dziecka w terapii,
- o współpraca terapeuty z rodzicem.

Zajęcia logopedyczne w Szkole Podstawowej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego dla grup przedszkolnych odbywają się dwa razy w tygodniu:

- Grupa 3-4 – latków: wtorek i czwartek – 12:20-12:50
- Grupa 5-6 – latków: wtorek i czwartek – 12:50-13:20

Zajęcia logopedyczne dla uczniów kl. 0-III odbywają się w piątki w godz. 11:30-12:15.

W przypadku uczniów klas starszych dla uczniów z wadami wymowy lub zaburzeniami mowy zalecane są ćwiczenia, które otrzymują oni do samodzielnej, codziennej pracy.

KOŁO ROZWOJU MOWY DZIECKA

PRAWIDŁOWY ROZWÓJ MOWY

PIERWSZE MIESIĄCE ŻYCIA

- wokalizuje samogłoski
- od 3 miesiąca głuży tzn. wydaje gardłowe dźwięki
- od 6 miesiąca gaworzy, czyli wymawia ciągi sylabowe, ćwiczy intonację

ROCZNIK

- powtarza samogłoski i sylaby otwarte
- wymawia proste wyrazy mama, am, pa w odniesieniu do osób lub sytuacji
- dominują wyrażenia dźwiękonaśladowcze

DWULATEK

- rozwija zasób słownictwa
- zaczyna stosować reguły gramatyczne
- tworzy wypowiedzi dwuwyrzowe np. mama papa

TRZYLATEK

- komunikuje się zdaniami
- prawidłowo wymawia głoski: p, b, m, n, ń, w, f, t, d, k, g, l, ś, ź, ć, dź

CZTEROLATEK

- opowiada, posługuje się prostymi zdaniami
- prawidłowo wymawia głoski: s, z, c, dz

PIĘCIOLATEK

- może zastępować głoskę r głoską l
- prawidłowo wymawia głoski: sz, ż, cz, dż

SZEŚCIOLATEK

- konstruuje poprawne gramtycznie wypowiedzi
- prawidłowo wymawia wszystkie głoski

"GDY SŁUCHAM, CO MÓWISZ, SŁYSZĘ, KIM JESTEŚ."

RALPH WALDO EMERSON

<https://www.facebook.com/RodzicielewskiDrogowskaz/>

www.rodzicemjestem.pl/

Źródło: www.logotorpeda.com

Jak zachęcać dziecko do mówienia?

TAK!

Otoczaj dziecko mową, mów co aktualnie robisz, nazywaj rzeczy, zjawiska, którymi w danej chwili dziecko jest zainteresowane.

Uważaj tylko, aby nie "utopić" dziecka w tej kąpieli słownej!

Oglądajcie książeczki, opowiadaj dziecku, co się dzieje na obrazku, naśladuj różne odgłosy - to na pewno zaciekawi maluszka!

Bawcie się! Zabawa to najlepsza forma nauki. Ćwiczcie rączki, paluszki, śpiewajcie, nazywajcie części ciała.

Swoje wypowiedzi wspieraj gestem, mimiką, moduluj głos. Używaj prostych zdań.

Odpowiadaj na wokalizacje dziecka, zadawaj mu pytania - jeśli samo nie odpowiada - odpowiedz Ty :-)

Daj dziecku czas! Każde dziecko rozwija się w swoim własnym tempie*.

NIE!

Nie mów ciągle "No powiedz!".

Telewizor, tablet, komputer, grające zabawki - zdecydowanie bardziej wartościowy jest czas spędzony na zabawie z rodzicem.

Nie zmuszaj dziecka do zabawy, jeśli widzisz, że nie jest nią zainteresowane.

Nie zadawaj zbyt wielu pytań, nie "zalewaj" dziecka mową. To może być męczące!

<http://facebook.com/GADUterapia/>

* Istnieją jednak pewne ramy czasowe dotyczące rozwoju mowy. W przypadku wątpliwości należy skonsultować się z logopedą. Logopeda zajmuje się dziećmi w każdym wieku.

KIEDY DO LOGOPEDY?

Przed
szkoła

Skontaktuj się z logopedą, jeśli dziecko:

NIE MÓWI
lub
MÓWI
BARDZO MAŁO

mówi tak,
że jego
MOWA jest
NIEZROZUMIAŁA
dla innych ludzi

podczas mówienia
WYSUWA JĘZYK
między zęby, ZNIEKSZTAŁCA
lub ZAMIENIA głoski

MÓWIŁO
I PRZESTAŁO
albo
NIE MÓWI
W OKREŚLONYCH
SYTUACJACH
i miejscach

MÓWI PRZEZ NOS

ODDYCHA PRZEZ USTA
i śpi z otwartą buzią

SSIE KCIUK, WARGĘ
LUB POLICZEK

mo-mo-mowa

JAKA SIĘ,
NIE MÓWI
PŁYNNIE

MA TRUDNOŚCI Z JEDZENIEM –
gryzieniem, żuciem,
połykaniem
ORAZ PICIEM z kubeczka
lub przez słomkę

MA ZABURZONY
SŁUCH

MA NIEPRAWIDŁOWĄ
BUDOWĘ
NARZĄDÓW MOWY

NADMIERNIE
SIĘ ŚLINI

LogoPrzydasie

Małgorzata Tyka

Porozmawiajmy o... ... wpływie sprawności ręki na rozwój mowy dziecka ...

Odpowiedzialne za ruch ręki obszary w naszym mózgu sąsiadują z polami odpowiadającymi za ruchy narządów mowy. Dlatego sprawne rączki dziecka mają ogromny wpływ na sprawność narządów artykulacyjnych.

Sprawne dłonie to warunek nadawania komunikatów niewerbalnych, np. gestu wskazywania palcem.

Usprawnianie dłoni wpływa także na rozwój motoryki małej!

Co usprawnia dłonie dziecka?

masażyki, dotykanie różnorodnych faktur, konsystencji

zabawy paluszkowe i manipulacyjne

ugniatanie, lepienie, wałkowanie mas sensorycznych, plasteliny

mieszanie, przesypywanie piasku, ryżu, kaszy itp.

przypinanie i odpinanie klamerek do prania, zapinanie guzików

nawlekanie koralików, układanie klocków

odkręcanie i zakręcanie nakrętek, darcie i zgniatanie papieru

wydzieranie, wyklejanie, wycinanie, malowanie i kolorowanie

POŁYKANIE

czy robisz to prawidłowo?

- zbliżone do siebie zęby
- domknięte wargi bez widocznego napięcia wokół
- nieaktywny mięsień bródkowy
- szeroki język uniesiony do podniebienia
- czubek języka przy dziąsłach za górnymi siekaczami (nie dotyka do zębów!)
- boki języka przy górnych bocznych zębach i dziąsłach

- język wsuwa się między zęby
- język tłoczy się na górne zęby
- czubek języka opiera się o dolne siekacze
- nadaktywny mięsień bródkowy
- wciąganie górnej lub dolnej wargi
- widoczne dodatkowe napięcie w okolicy ust

PRZYCZYNY NIERPAWIDŁOWOŚCI

- nieprawidłowa pozycja spoczynkowa języka
- dysfunkcje oddychania
- nieprawidłowe wzorce pokarmowe
- uszkodzenia w obrębie ośrodkowego układu nerwowego
- skrócone wędzidełko języka
- makroglosja (przerost masy języka)
- powiększenie migdałków podniebiennych
- inne nieprawidłowości w budowie anatomicznej

KONSEKWENCJE

- wady zgryzu
- problemy z wymową i niewłaściwa artykulacja wielu głosek
- często utrwalanie nieprawidłowego toru oddechowego
- ślinienie się, nieprawidłowe napięcie mięśniowe.. I wiele innych!

Plakat: Neurologopeda
Katarzyna Przewoźniak

Wady zgryzu a wady wymowy

wada zgryzu dotylna

Wadliwa realizacja fonemów spółgłoskowych:

/t, d, n/,
/s, z, c, dz/, /ś, ź, ć, dź/, /ń/, /j/,
/sz, ż, cz, dź/, /r, l/
oraz głosek dwuwargowych
/p, b, m/

wada zgryzu dopřednia

Wadliwa realizacja fonemów spółgłoskowych:

/t, d, n/, /s, z, c, dz/, /ś, ź, ć, dź/, /ń/,
/j/, /sz, ż, cz, dź/, /r, l/
oraz głosek wargowo-zębowych
/f, w/

zgryz otwarty

Pozanormatywna realizacja fonemów

/t, d, n/, /s, z, c, dz/, /ś, ź, ć, dź/, /ń/,
/j/, /sz, ż, cz, dź/ oraz /l, r/

Międzyzębowa realizacja głosek dentalizowanych

/s, z, c, dz/, /ś, ź, ć, dź/, /sz, ż, cz, dź/

Międzyzębowa realizacja głosek

/t, d, n/ oraz głoski /l, r/

zgryz krzyżowy

Seplenienie boczne - asymetryczne ułożenie języka w lewo lub w prawo podczas realizacji fonemów:

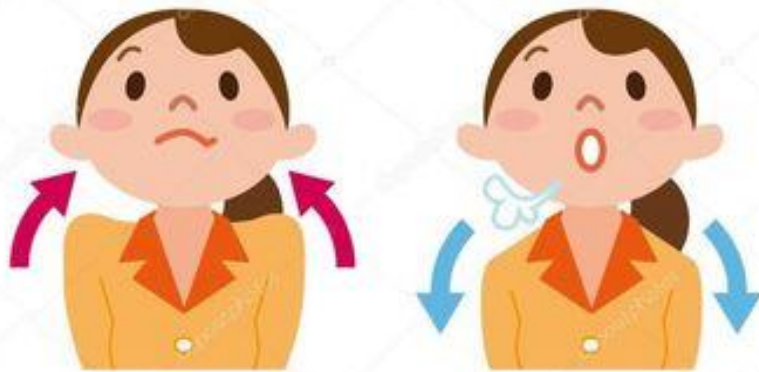
/s, z, c, dz/, /ś, ź, ć, dź/, /sz, ż, cz, dź/

Rotacyzm boczny - asymetryczne ułożenie języka przy wymowie głoski /r/

Schemat właściwego oddychania podczas ćwiczeń oddechowych:

- **WDECH**- szybki i krótki – pobieranie powietrza nosem
- **WYDECH**- długi i powolny – wydychanie powietrza ustami

PRZYKŁADY ĆWICZEŃ ODDECHOWYCH

- dmuchanie na wiatraczek, piórka, skrawki papieru, watkę,
- wydmuchiwanie powietrza przez rurkę do szklanki z wodą,
- zdmuchiwanie świecy ,

- puszczenie baniek mydlanych,
- poruszanie wydmuchiwym powietrzem piłeczek, samochodzików po stole,
- nadmuchiwanie baloników,
- dmuchanie w gwizdek, instrumentu dęte,
- chuchanie w ręce lub na zamrożoną szybę (odtajanie),
- wąchanie kwiatków,
- chłodzenie gorącej zupy na talerzu,
- „zdmuchanie” mlecza, (tak długo, aż spadnie ostatnie nasionko),
- dmuchanie na obiekty pływające po wodzie,
- zabawy z użyciem różnych zabawek np.: dmuchajki logopedyczne

opracowała
logopeda- mgr Anita Nowak

GIMNASTYKA BUZI I JĘZYKA WYMYSŁ SŁOWO

rysopisy.info@gmail.com

Rysopisy

RYSOPISY

Wymyśl dowolne słowo (może to być Twoje imię).

Przeliteruj je. Wykonuj ćwiczenia przypisane danym literom.

OTWÓRZ BUZIĘ SZEROKO JAK ALIGATOR.

UŁÓŻ JĘZYK W FAŁĘ.

BZYCZ JAK BAK.

JĘZYK DO GÓRY!

ZRÓB ZE SWOICH POLICZKÓW BALONY.

HUŚTAJ JĘZYKIEM NA BOKI.

WYSYŁAJ CAŁUSY.

STRZELAJ JĘZYKIEM JAK ISKIERKI.

UDAJEMY, ŻE ĆLAMIEMY.

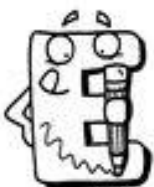
POKAŻ JAK JESZ.

DMUCHAJ JAK WIATR.

NAŚLADUJ KURĘ (KO-KO-KO).

ZRÓB JĘZYKIEM ESY-FLORESY.

ZAŚPIEWAD: „LA, LA, LA!”

ZAMIENIAMY JĘZYK W PEDZEL.

ZRÓB 2 JĘZYKA ŁÓDECZKĘ.

część 1

GIMNASTYKA BUZI I JĘZYKA WYMYSŁ SŁOWO

rysopisy.info@gmail.com
Rysopisy

Wymyśl dowolne słowo (może to być Twoje imię).

Przeliteruj je. Wykonuj ćwiczenia przypisane danym literom.

MRUCZ
JAK MIS.

SPIEWAJ!

DOTKNIJ JĘZYKIEM
DO NOSA.

TAŃCZ JĘZYKIEM.

PARSKAJ
JAK KON.

OBLIZUJ USTA.

ZDZIWI SIĘ:
„OooO!”

SCHOWAJ WARGI.

MALUJEMY JĘZYKIEM
ÓSEMKI.

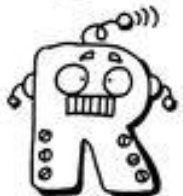
POKAŻ WSZYSTKIE
ZĘBYYY.

ZRÓB RYJEK
JAK PROSIACZEK.

WYMYSŁ SWOJĄ
ZABAWĘ JĘZYKIEM.

MÓW JAK ROBOT
(np. tra, tro, tre).

KLĄSKAJ
JAK ŻREBIĘ.

STUKAJ JĘZYKIEM
O PODNIEBIENIE.

JĘZYK SKACZE
JAK ZABA.

TERAPIA GŁOSEK Z SZEREGU SYCZĄCEGO:

Głoski z szeregu syczącego (s, z, c, dz)

W czasie wypowiedzania głosek syczących:

-Język spoczywa na dole jamy ustnej, za ząbkami, czubek lekko przylega do dolnych ząbków.

-Zęby są zbliżone.

-Wargi są rozciągnięte w uśmiech, jak podczas mówienia samogłoski „iiiiiii”.

1. Ćwiczenia usprawniające język do wymowy głosek (s, z, c, dz):

- wymiatanie dolnych zębów;

- oblizywanie dolnych zębów;

- otwieranie i zamykanie buzi z językiem umieszczonym za dolnymi zębami;

- dzióbek i uśmiech na zmianę, wypowiadamy samogłoski uiuiui... (u-mocno ściągamy usta),(i-szeroko rozciągamy usta).

Głoska „s”

· *w sylabach*

sa, so, se, su, sy

a-sa, o-so, e-se, u-su, y-sy

as, os, es, us, ys

sas, sos, ses, sus, sys

sasa, soso, sese, susu, sysy

· *w wyrazach:*

sanki, sandały, sałata, sad, sąd, seler, sekunda, syrena, sok, serek, sól, sen, sukienka, sobota, sopol, syn, syndyk, sypialnia, itp.;

klasa, masa, osa, kasa, łusy, bosy, wesele, miska, pisak, fasada, masło, kosa, piasek, rosa, itp.;

nos, kos, las, pas, lis, los, bas, kłosa, głos, pies, gaz, głaz, długopis, adres, tygrys, ananas, arbuz, kaktus, itp.;

· *w wyrażeniach:*

suchy ser

surowy seler

samochód osobowy

stromy schody

stary stół

sklep sportowy

smaczna sałata

spokojny piasek

sypki piasek

kostka masła

pusty słoik

wysoka sosna

wąski pasek

jasne włosy

sosnowe deski

· w zdaniach:

Stefek ma sanki.
W sklepie sprzedają sałatę.
Na stole stoi słoik.
Na półmisku jest mięso.
Lis ucieka do lasu.
Na basenie jest wesoło.
Na stołku są sandały.
Nad sadzawką rosną chwasty.
W stodole są snopki słomy.

· w wierszach:

„Smok w sklepie”
Smok do sklepu był wysłany
po dwie miski, ser, banany.
W sklepie spotkał dwa jagnięta,
o sprawunkach nie pamiętał.
Mama smoka posmutniała,
tak sprawunki skwitowała:
Nie ma sera, nie ma misy.
Oto notes. W nim rób spisy.

„ Imieniny lisa”
„Lis do lisa list napisał
na listku kaliny.
Tak zaprosił lisek lisa
na swe urodziny.”

Głoska „z”

· w sylabach:

za, zo, ze, zu, zy
a-za, o-zo, e-ze, u-zu, y-zy
zaza, zozo, zeze, zuzu, zyzy
zas, zos, zes, zus, zys

· w wyrazach:

zamek, zakład, załoga, zęby, zegar, zupa, Zenek, zero, zapalka, zebra, zoo, zakręt,
zabawka, złoto, złom, zamówienie, itp.;

koza, kazanie, pazury, puzon, lizak, wazon, wózek, karuzela, mazak, bazar, bizon,
kuzyn, ogryzek, bluza, gwiazda, itp.;

· w wierszach:

„Koza-zbieg”

Z domu z dykty, za zagrodą,
zbiegła koza z długą brodą.
Niedaleko koza zwiąła,
mapy bowiem zapomniała.
Za chwil kilka, jechał wozem,
kuzyn wójta. Poznał kozę!
Zrobił węzeł u jej brody,
I zagonił do zagrody.

Głoska „c”

· w sylabach:

ca, co, ce, cu, cy

a-ca, o-co, e-ce, u-cu, y-cy

ac, oc, ec, uc, yc

cac, coc, cec, cuc, cyc

caca, coco, cece, cucu, cycy

· w wyrazach:

cebula, cyfry, Cyganka, cegły, cerata, cukier, cymbałki, cytryna, cena, cyrkiel,

cela, cyrk, celnik, celnik, cep, cud, itd.;

kłoczek, taca, praca, porcelana, kłoczek, ulica, kucyki, liceum, plecak, plecy,

tablica, kolce, itp.;

koc, palec, walec, widelec, pajac, latawiec, makowiec, piec, wieniec, pałac, więc,

itp.;

· w wierszach:

„Cuda w Kłodzku”

Na ulicy, w centrum Kłodzka

wielkich hecy, cudów nocka:

Cyrk – w nim krawiec i wódz mocny

Bawią tańcem całonocnym.

Pod cokołem, na placyku,

cupnął magik na kocyku.

Ma cylinder: W nim, w papierku,

ma na tacce moc cukierków.

Głoska „dz”

· w sylabach:

dza, dzo, dze, dzu, dzy

a-dza, o-dzo, e-dze, u-dzu, y-dzy

dzadza, dzodzo, dzedze, dzudzu, dzydzy
dzac, dzoc, dzec, dzuc, dzyc

· w wyrazach:

dzwonek, dzwoni, itp.;

koledzy, miedza, wiedza, nędza, ogrodzenie, rodzinke, pieniądze, władza, godzą,
marudzą, chodzą, itp;

· w wierszach:

„Dzwonnik i kot”

W twierdzy ogrodzonej miedzą

kot i dzwonnik obiad jedzą:

dzwonnik rydze i wędzonkę,

a kot mleko, chleba kromkę.

Najedzony dzwonnik chrapie,

kotek w twierdzy muchy łapie.

TERAPIA GŁOSEK Z SZEREGU CISZĄCEGO („ś”, „ź”, „ć”, „dź”)

I. Etap przygotowawczy przed wywołaniem głosek szeregu ciszącego („ś”, „ź”, „ć”, „dź”)

Ćwiczenia języka:

- „koci grzbiet” – opieranie czubka języka o wewnętrzną powierzchnię dolnych zębów i próby unoszenia środka języka do podniebienia;
- oblizywanie językiem wewnętrznej powierzchni dolnych zębów i dziąseł;
- liczenie czubkiem języka dolnych zębów po wewnętrznej stronie;
- „skaczący jęczyczek” – naprzemienne dotykanie czubkiem języka górnych, a następnie dolnych siekaczy po wewnętrznej stronie, przy otwartych ustach;
- „hi hi” – naśladowanie śmiechu o brzmieniu wysokim, średnim, niskim, na przemian cicho i głośno;
- „ihihhi ihihhi” – wydawanie odgłosu rżenia konia;
- wymawianie szeptem, a potem głośno „iii”, „jjj”, „hi” podczas szerokiego rozciągania kącików warg.

Ćwiczenia warg:

- układanie ust, jak podczas wymawiania „u”, a następnie, jak przy „i”;
- lekki uśmiech, a następnie powrót warg do pozycji neutralnej;

- naprzemienne otwieranie i zamykanie środkowej części warg podczas zaciskania kąćków ust

II. Etap wywołania głosek szeregu ciszącego („ś”, „ż”, „ć”, „dź”)

UWAGA!

Najczęściej ćwiczenia głoski „ś” stanowią podstawę dla całego szeregu ciszącego, ale zdarza się też, że rozpoczynamy wywołanie głosek z tego szeregu od „ć”, którą czasem łatwiej uzyskać niż „ś”.

„ś”

Należy wyjaśnić położenie narządów mowy: czubek języka oparty o dolny wałek dziąsłowy; środek języka unosi się do przedniej części podniebienia twardego; usta nieznacznie wysunięte do przodu, a kąćki zaciskają się; zbliżamy zęby tworząc szczelinę.

Jeśli są problemy:

- Ćwiczenia rozpoczynamy od przedłużonego wymawiania ściszonego „iii” lub „hiii”, z równoczesnym maksymalnym zbliżeniem zębów.
- Wymawiamy „isi”, „isia”, „isio”, „isie”, „isiu”.
- Podczas wymawiania „ś”, polecamy dziecku cofnąć język do tyłu, ale nie ku górze. Język można cofnąć ku tyłowi szpatułką, przyciskając lekko jego czubek.
- Można polecić także mocne dmuchanie, przyciskając czubek języka szpatułką przy zbliżonych do siebie zębach.
- Wypowiadanie przedłużonego „ń” z zaciśniętymi skrzydełkami nosa.

„ż”

Jeżeli uzyskamy prawidłową wymowę „ś”, wtedy „ż” pojawia się samoistnie.

Jeśli są problemy:

- Przedłużanie „i” z maksymalnym zbliżaniem zębów do siebie.
- Przedłużanie „dź”, jeśli jest prawidłowo realizowane.
- Zaciskanie skrzydełek nosa podczas głośnego i długiego wymawiania „ń”.

„ć”

Jeżeli uzyskamy prawidłową wymowę „ś” i „ż” wtedy „ć” pojawia się samoistnie.

Jeśli są problemy:

- Uzyskać „ć” można przez wymawianie miękkiego „t” z dodatkiem „ś” („tsia”, „tsio”), stopniowo skracając, aż do uzyskania „ć”.
- Krótkie, wielokrotne, intensywne szeptanie „ń” z zaciśniętymi skrzydełkami nosa.
- Wypowiadanie „ti” z czubkiem języka przyciśniętym palcem.

„dź”

Jeżeli uzyskamy prawidłową wymowę „ś”, „ż” i „ć”, wtedy „dź” pojawia się samoistnie.

Jeśli są problemy:

- Głośne, krótkie i wybuchowe wypowiedzenie „ń” z zaciśniętymi skrzydełkami nosa.
- Wybrzmiewanie „di” z równoczesnym przyciskaniem szpatułką czubka języka do dna jamy ustnej.
- Głoskę tę można uzyskać poprzez wymawianie miękkiego „d” z dodatkiem „ż”.

III. Etap utrwalenia głosek szeregu ciszącego („ś”, „ż”, „ć”, „dź”)

„ś”

- **Pkt.1** Najpierw ćwiczymy „ś” w izolacji.

- **Pkt.2** Następnie ćwiczymy „ś” w połączeniu z samogłoskami:
 - nagłos w sylabach, logotomach, wyrazach, potem w związkach wyrazowych
sia, sio, sie, siu, si;
 - śródgłos w wyrazach, potem w związkach wyrazowych
asia, asio, asie, asiu, asi
osia, osio, osie, osiu, osi
esia, esio, esie, esiu, esi
usia, usio, usie, usiu, usi
ysia, ysio, ysie, ysiu, ysi;
 - wygłos w wyrazach, potem w związkach wyrazowych
aś, oś, eś, uś, yś, iś.
Ćwiczymy wszystko w zdaniach.

- **Pkt.3** Ćwiczymy „ś” w połączeniach ze spółgłoskami:
 - nagłos w wyrazach, potem w związkach wyrazowych
śła, śli, śmie, śnie, śnia, świa, świe, świ;
 - śródgłos w wyrazach, potem w związkach wyrazowych
aśl, aśm, yśl, iśn, eśn, uśt;

- wygłos w wyrazach, potem w związkach wyrazowych.
Ćwiczymy wszystko w zdaniach.

„ż”

- **Pkt.1** Najpierw ćwiczymy „ż” w izolacji.
- **Pkt.2** Następnie ćwiczymy „ż” w połączeniu z samogłoskami:
 - nagłos w sylabach, logotomach, wyrazach, potem w związkach wyrazowych
zia, zio, zie, ziu, zi;
 - śródgłos w wyrazach, potem w związkach wyrazowych
azia, azio, azie, aziu, azi
ozia, ozio, ozie, oziu, ozi
ezia, ezio, ezie, eziu, ezi
uzia, uzio, uzie, uziu, uzi
yzia, yzio, yzie, yziu, yzi.
Ćwiczymy wszystko w zdaniach.
- **Pkt.3** Ćwiczymy „ż” w połączeniach ze spółgłoskami (tylko dźwięcznymi, gdyż obok bezdźwięcznych i w wygłosie traci dźwięczność!):
 - nagłos w wyrazach, potem w związkach wyrazowych
źle, źru, źre;
 - śródgłos w wyrazach, potem w związkach wyrazowych
uzik, użn...
Ćwiczymy wszystko w zdaniach.

„ć”

- **Pkt.1** Najpierw ćwiczymy „ć” w izolacji.
- **Pkt.2** Potem ćwiczymy „ć” w połączeniu z samogłoskami:
 - nagłos w sylabach, logotomach, wyrazach, potem w związkach wyrazowych

cia, cio, cie, ciu, ci;

- śródgłos w wyrazach, potem w związkach wyrazowych

acia, acio, acie, aciu, aci

ocia, ocio, ocie, ociu, oci

ecia, ecio, ecie, eciu, eci

ucia, ucio, ucie, uciu, uci

ycia, ycio, ycie, yciu, yci;

- wygłos w wyrazach, potem w związkach wyrazowych

ać, oć, eć, uć, ić.

Ćwiczymy wszystko w zdaniach.

- **Pkt.3** Ćwiczymy „ć” w połączeniach ze spółgłoskami:

- nagłos w wyrazach, potem w związkach wyrazowych

ćma, ćwi...;

- śródgłos w wyrazach, potem w związkach wyrazowych

ucik, ącik, bcia;

- wygłos w wyrazach, potem w związkach wyrazowych

ość, iść.

Ćwiczymy wszystko w zdaniach.

„dź”

- **Pkt.1** Najpierw ćwiczymy „dź” w izolacji.

- **Pkt.2** Potem ćwiczymy „dź” w połączeniu z samogłoskami:

- nagłos w sylabach, logotomach, wyrazach, potem w związkach wyrazowych
dzia, dzio, dzie, dziu, dzi;

- śródgłos w wyrazach, potem w związkach wyrazowych

adzia, adzio, adzie, adziu, adzi

odzia, odzio, odzie, odziu, odzi

edzia, edzio, edzie, edziu, edzi

udzia, udzio, udzie, udziu, udzi

ydzia, ydzio, ydzie, ydziu, ydzi.

Ćwiczymy wszystko w zdaniach.

- **Pkt.3** Ćwiczymy „dź” w połączeniach ze spółgłoskami (tylko dźwięcznymi, gdyż obok bezdźwięcznych i w wygłosie traci dźwięczność!):

- nagłos w wyrazach, potem w związkach wyrazowych.

dźwi;

- śródgłos w wyrazach, potem w związkach wyrazowych

ździe.

Ćwiczymy wszystko w zdaniach.

- **Pkt.4** Utrwalanie wszystkich głosek szeregu ciszącego: „ś”, „ź”, „ć”, „dź”.

IV. Etap automatyzacji głosek szeregu ciszącego („ś”, „ź”, „ć”, „dź”)

- teksty drukowane i wierszyki;

- mowa spontaniczna;

- opowiadanie treści historyjek obrazkowych.

UWAGA!

Po wywołaniu i utrwaleniu głosek trzech szeregów z grupy seplenienia należy przejść ćwiczenia utrwalające te wszystkie głoski.

Źródło: <http://blog.mimowa.pl>

TERAPIA GŁOSEK Z SZEREGU SZUMIĄCEGO

Ćwiczenia oddechowe:

- „tańczący płomyk” - dmuchamy na płomień świecy w taki sposób, aby nie zgasł, lecz tańczył na boki;
- dmuchamy przez rurkę, robimy bańki mydlane;
- dmuchamy na waciki, piłeczki pingpongowe itp.

Ćwiczenia języka (wykonujemy przy szeroko otwartych ustach i widocznych zębach):

- przesuwamy język w kąciaki ust;
- oblizujemy górną wargę (język wąski, wydłużony);
- unosimy język do góry w kierunku nosa;
- „myjemy” językiem górne zęby (powierzchnię zewnętrzną i wewnętrzną);
- „liczymy” językiem górne zęby;
- „uparty osiołek” - wypychamy językiem zęby górne;
- język „zagłada do gardła”;

Ćwiczenia warg:

- cmokamy;
- robimy tzw. „ryjek” - wargi ściągnięte, wysunięte do przodu;
- wysuwamy wargi do przodu, zęby są widoczne, a wargi zaokrąglone.

Ćwiczenia języka:

- wysuń język z jamy ustnej w linii prostej do przodu - język wąski i język szeroki;
- ułóż język na dolnej wardze - język szeroki, boki dotykają kącików ust;
- ułóż język na dnie jamy ustnej - czubek języka przylega do wewnętrznej powierzchni zębów dolnych;
- „umyj” czubkiem języka wewnętrzną powierzchnię zębów dolnych;
- „policz” czubkiem języka zęby dolne - język dotyka powierzchni wewnętrznej każdego zęba;
- „uparty osiołek” - wypchnij językiem dolne zęby;
- ułóż język w rynienkę - język wysunięty.

Ćwiczenia szczęki dolnej:

- opuść i unieś szczękę dolną;
- przesun szczękę dolną w płaszczyźnie poziomej - w lewo i w prawo;
- przy rozchylonych wargach, wysuń i cofnij dolną szczękę.

Ćwiczenia warg:

- nałóż wargę górną na dolną i odwrotnie;
- ściągnij wargi - jak przy wymowie głoski „u” a następnie rozciągnij je - jak przy wymowie głoski „i”;
- rozciągnij usta jak przy uśmiechu, utrzymaj tę pozycję przez chwilę;
- przy złączonych zębach, cofaj na przemian prawy i lewy kącik ust;
- otwórz i zamknij usta - kąciaki ust cofnięte, wargi przylegają do zębów.

Ćwiczenia oddechowe:

(podczas wykonywania ćwiczeń usta ułoż jak przy uśmiechu)

- przy nałożonej wardze górnej na wargę dolną, mocno dmuchnij na brodę;
- cofnij lekko kąciki ust, wysuń do przodu język i mocno na niego dmuchaj;
- ułoż na dolnej wardze szeroki język, lekko wysuń do przodu i dmuchnij przez jego środek.

Ćwiczenia języka:

- robimy z języka „koci grzbiet”- czubek języka opieramy o dolne zęby, a grzbiet unosimy do podniebienia;
- „języczek naleśniczek”- czubkiem języka oblizujemy dolne dziąsła, próbując go jak gdyby podwinąć (ruch języka do dołu);
- „igielka i placek”- język wąski, zaostroszony, potem szeroki, płaski;
- „zabawa w chowanego”- język na dnie jamy ustnej, wykonujemy ruchy poziome od dolnych zębów do tyłu i z powrotem (czubek języka nie może unieść się do góry);
- „kot oblizuje się” -dokładne oblizywanie warg przy szeroko otwartej buzi;
- „landrynk”- unosimy grzbiet języka do podniebienia w taki sposób, aby czubek nie kontaktował się z dolnymi zębami, dotykamy grzbietem do podniebienia i opuszczamy język kilkakrotnie;
- „konik”- przyklejanie języka do podniebienia i głośne odklejenie go.

Ćwiczenia warg:

- „rybka w wodzie”- zęby złączone, kąciki warg zaciśnięte, na przemian zamykamy i rozchylamy wargi;
- „uśmiechnięty Jaś”- wargi rozciągamy na boki;
- „smutny Jaś”- usta wyginamy w podkówki;
- „całusek”- ściągamy usta i wysuwamy do przodu;
- „karetka pogotowia” - wymawiamy na przemian e-o e-o;
- „parskanie konika” - energiczne wypuszczanie powietrza przez luźne, wysunięte do przodu wargi.

WYWOŁUJEMY GŁOSKĘ „R”

- Kłaskanie językiem.
- Naśladowanie ssania cukierka.
- Wypychanie językiem policzków (przy zamkniętych wargach.)
- „Grzebień”- „czeszemy” język, wsuwając go między zwarte zęby, a następnie -wysuwając.
- Ujmowanie brzegów języka między zęby trzonowe i delikatne żucie.
- Ujmowanie brzegów języka między zęby trzonowe i unoszenie jego czubka do wałka dziąsłowego.
- Zakrywanie językiem górnych zębów, najpierw z przodu, a potem z tyłu.
- Unoszenie szerokiego języka na górną wargę (zęby widoczne).
- Oblizywanie górnej wargi wąskim i wydłużonym językiem.
- Oblizywanie górnej wargi szerokim językiem.
- „Malowanie sufitu” w buzi szerokim językiem (przesuwając język po podniebieniu w stronę gardła).
- „Szeroki telegraf”- szeroki język uderza w dziąsła (za górnymi zębami) i nadaje sygnał S.O.S.
- „Licznik”- nasz język jest licznikiem, który liczy górne, a następnie dolne zęby.
- „Winda”- trzymając czubek języka „przyklejony” za górnymi zębami- opuszczamy i unosimy na przemian szczękę dolną.
- Zdmuchiwanie skrawków papieru z czubka języka.
- Rozpłaszczamy język na podniebieniu przy rozchylonych ustach tak, by boki języka dotykały bocznych zębów, a czubek znajdował się na wałeczku dziąsłowym za górnymi

zębami i w takim ułożeniu wymawiamy następujące głoski (delikatnie, ale coraz szybciej):

l l l l l l l l l

d d d d d d d d d -porusza się jedynie czubek języka (stuka o dziąsła)

n n n n n n n n n -boki języka dotykają w tym czasie zębów trzonowych

td td td td td - pamiętajmy o lekko rozchylonych wargach

tdn tdn tdn -powinny powstać dźwięki o „głuchym” brzmieniu

Po uzyskaniu umiejętności wykonywania poprzednich ćwiczeń, unosimy czubek języka za górne zęby (boki przylegają do zębów trzonowych) rozchylamy wargi i wykonujemy bardzo drobne, energiczne ruchy czubkiem języka po wałku dziąsłowym- w kierunkach: przód-tył; staramy się wprawić czubek języka w ruch, uzyskując charakterystyczną dla „r” wibrację.